

μόνον ἄδικον τοῦ ἀξιεπαίνου ἀνδρὸς εἶνε, ὅτι πρὸς ἀπόδειξιν πράγματος ἡλίου σαφεστέρου κατώρθωσε νὰ γράψῃ τετρακοσιοσέλιδον τόμον χωρὶς νὰ πείσῃ κἀνένα. Καὶ οὐ μόνον κἀνένα δὲν ἐπεισεν, ἀλλὰ καὶ εὐχερέστατον κατέστησε τὸ ἔργον τῶν γελωτοποιῶν. Τὸ σύστημα αὐτοῦ ἦτο μὲν σωτήριον, ἀλλ' ἀφοῦ κατέστη γελοῖον, ἐδέητε νὰ προσκληθῇ ἀδρᾶ δαπάνη ταξινόμος ἐκ Γερμανίας, ὅπως καταστρέψῃ τὸ προϊόν ἐξαμηνίων κόπων, καὶ καταστήτῃ ἄχρηστον δεκάτομον τοπικὸν κατάλογον, δι' οὗ ἐξησφαλιζέτο τοῦλάχιστον ἀπὸ πάσης κλοπῆς ἢ περιουσίας τῆς Βιβλιοθήκης. Ὁ ἀναλαβὼν τὴν τοιαύτην ἐντολὴν διδάκτωρ Ἐμίλιος Στεφενχάγεν, ἦτο μὲν, ὡς φαίνεται, σοφὸς καὶ ἐπιστημονικώτατος ταξινόμος, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην δυστυχῶς εἶχε γνῶσιν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν διεπόντων πᾶσαν παρ' ἡμῖν ὑπηρεσίαν πολιτικῶν ἐθίμων. Ἐκ τοιαύτης βεβαίως ἀγνοίας ἔκρινεν εὐλογον νὰ ταξινομήσῃ νεοελληνικὴν βιβλιοθήκην κατὰ τὸ πολυπλοκώτατον τῶν γερμανικῶν συστημάτων, παραδεχθεὶς ἀριθμοὺς πηδῶντας ἀθαιρέτως, καὶ οὐ μόνον παρενθέσιν μεταξὺ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄπειρον μεταξὺ παρενθέσεων παρενθέσεις, χωρισμὸν καθ' ὕλην τῶν ἔργων τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, τρεῖς ἰδιαιτέρας κατὰ σχῆμα ἀριθμήσεις καὶ παντοίας ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι ὑποδιαίρεσεις. Περὶ πάντων τούτων ἐν μὲν Γερμανίᾳ αἱ γνῶμαι εἰσι διηρημέναι, ἀλλαχοῦ δὲ τῆς Εὐρώπης ὑπερίσχυσαν ὀριστικῶς συστήματα πολὺ ἀπλούστερα, βασιζόμενα ἐπὶ τῆς προσθήκης μᾶλλον ἢ τῆς παρενθέσεως τῶν νέων βιβλίων. Ἀποφεύγοντες ν' ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς ἀπολύτου ἀξίας τῶν δύο συστημάτων, τοῦτο μόνον δυνάμεθα μετὰ πάσης θετικότητος νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἂν διαφωνοῦσι περὶ τῆς σκοπιμότητος τοῦ παρ' ἡμῖν εἰσαχθέντος οἱ βιβλιολόγοι, πάντες ἀφ' ἑτέρου οἱ βιβλιοκλόποι θέλουσιν ὁμολογήσει ἐνὶ στόματι, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ εὐρεθῇ προσφορώτερον πρὸς εὐχερῆ καὶ ἀκίνδυνον ἀσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν. Τὰ ἐν ταῖς θήκαις ἀφινόμενα χάριν μελλούσης παρενθέσεως ἀθαιρέτα τὸ μέγεθος καὶ καθ' ἑκάστην μεταβαλλόμενα χάρματα ἀρκοῦσιν ὅπως καταστήσωσιν ἄορατον τὴν ἐκλειψιν πλείστων τόμων, οὐδεμίαν δὲ πρὸς ἔλεγγον τῆς ὑπεξαιρέσεως παρέχουσι βοήθειαν οἱ ἀτάκτως πηδῶντες ἀριθμοί. Τὸ δὲ ὄντως δυσάρεστον εἶνε ὅτι πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς ὕλικῆς ζημίας δὲν ἀπομένει ἡμῖν οὐδὲ κἂν ἡ παρηγορία νὰ λέγωμεν αὐταρέτως ὅτι διαρπάζεται μὲν, ἀλλ' εἶνε τοῦλάχιστον ἐπιστημονικῶς διατεταγμένη ἢ ἐθνικῆ ἡμῶν Βιβλιοθήκη. Καίτοι μὴ ἰδόντες αὐτὴν ἀφοῦ ἐτελείωσεν ὁ κ. Στεφενχάγεν τὸ ἔργον, ὑποθέτομεν ὅτι ἐξήληθεν ἐπιστημονικῶς εὐπρόσωπος ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ λογίου Γερμανοῦ. Τοῦτον ὅμως διεδέχθησαν ὑπὲρ τοὺς ἐβδομήκοντα ἔφοροι, βιβλιοφύλακες καὶ βοηθοί, περὶ ὧν ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλλωμεν ἂν

εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην ὀξυδέρκειαν, ὅπως διακρίνωσι τὰς λεπτότητας τῶν ἐπιστημονικῶν ὑποδιαίρεσεων, ἀφοῦ πλὴν τῆς βουλευτικῆς εὐνοίας προσόντα δὲν ἀπητοῦντο παρ' αὐτῶν πολλὰ, οὐδ' αὐτὸ τῆς ἐν Ἀθήναις παρουσίας, ἀλλ' ἠδύνατό τις συγχρόνως νὰ ἦνε βιβλιοφύλαξ τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης καὶ κάτοικος Ἀταλάντης. Τί ἀκριβῶς διεπράχθη ὑπὸ τῶν ἀμέσων διαδόχων τοῦ κ. Στεφενχάγεν δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, μὴ συχνάζοντες τότε εἰς τὴν Βιβλιοθήκην, βέβαιον ὅπως δῆποτε εἶνε τοῦτο, ὅτι διορισθείσης, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἰπόμεν, ἐν ἔτει 1875 ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῆς Βιβλιοθήκης, αὕτη ἐδήλωσεν ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῆς ὅτι εἶρε φύρδην μίγδην κατατεταγμένα μετ' ἀκατατάκτων, δελτία ἄνευ συγγραμμάτων καὶ συγγράμματα ἄνευ δελτίων, πάντα δὲ τὰ ἐπὶ τῶν τόμων διακριτικὰ σημεῖα, δι' ὧν ὁ σοφὸς Γερμανὸς διέστειλε τὰς πολυπλόκους αὐτοῦ κατ' ἐπιστήμην, κλάδον, πολλαπλότητα κτλ. ὑποδιαίρεσεις, εἰς τοιαύτην σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν, ὥστε δὲν ἀντεπροσώπευον πλῆον τίποτε· τὸ δὲ χεῖριστον πάντων νέαν ἔλθειψιν δεκαπέντε χιλιάδων τόμων! Ὁ μετὰ ἐν ἔτος ὡς βιβλιοφύλαξ προσληθθεὶς, καὶ κατ' εὐτυχίαν κατορθώσας ν' ἀντιστῆ μέχρι σήμερον εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ ὡς ἀλλογενοῦς παντοίας ἐπιθέσεις καὶ διαβολὰς κ. Μιχ. Δέφνερ ἐπιμύχθως ἀγωνίζεται ἀπὸ τριετίας ὅπως ἐπαναγάγῃ τάξιν τινὰ εἰς τὸ χάος τοῦτο, πλεῖστα ἀναταξινομήσας βιβλία, διορθώσας ἐσφαλμένα δελτία καὶ καταγράψας λησμονηθέντας τόμους. Ἄλλ' οὔτε αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ ἐτύγγαχον πάντοτε ἀκροάσεως παρὰ τῶν κκ. Ἐφόρων, οὔτε ἀφίνοντο αὐτῷ παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ οἱ βοηθοὶ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ὅπως διδαχθῶσιν, ἐν πᾶσι δὲ περιπτώσει δύσκολον ἦτο εἰς ἓνα μόνον ἄνθρωπον νὰ τακτοποιήσῃ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ὅσα ἐβδομήκοντα ἄλλοι εἰργάσθησαν νὰ συμφύρωσι καὶ νὰ συγκαταμιξῶσιν ἐφ' ὅλην δωδεκαετίαν. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἐπιφορτιζομένων ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε ὑπουργῶν τῆς Παιδείας, ὅπως κατὰ τὸ ἐπιστημονικώτατον τῶν συστημάτων ταξινομήσῃ τὰ βιβλία, ἀρκούμεθα εἰς ἓν μόνον παράδειγμα συγγραμμάτων τινῶν, παιδαγωγικῶν μάλιστα, ὧν γίνεται μεγάλη ζήτησις καὶ χρῆσις, συνειθίζει ἡ Βιβλιοθήκη νὰ λαμβάνῃ δύο σώματα, ὅπως ὑπάρχη πάντοτε πρόχειρον τὸ ἐν, ἂν τύχη τὸ ἄλλο περιόδου. Ὅλος ὁμως σειρὰς τοιούτων διπλῶν βιβλίων ἔκρινεν εὐλογον ἀξίος τις βιβλιοφύλαξ νὰ δέσῃ διὰ τὰ δύο ἀντίτυπα, ἐκάστου τόμου περιλαμβάνοντος δύο πρῶτα τεύχη, δύο δεύτερα καὶ οὕτω καθεξῆς, ἢ δὲ συνήθεια αὕτη ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1873. Ὁ αὐτὸς ἴσως ἢ ἄλλος ἰσάξιος ταξινόμος κατέταξε τὸ γνωστὸν μυθιστόρημα Jérôme Paturot ἐν τῇ νομικῇ, τὸν ἀστυνόμον Παρισίων Duchatelet με-

1. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος, ὡς ἤδη εἰπόμεν, φαίνεται ἡμῖν δεκτικὸς ἀμφισβήτησεως.

τὴν ἡμίσειαν! τόσον μακρὰ, ὥστε ἐνίοτε ἐνόμιζον ὅτι τ' ὠρολόγιον ἐκτύπησε καὶ δὲν τὸ ἤκουσα, ἢ ὅτι εἶχε χαλάσει.

Εἰς τὸν τοῖχον κλίνων, ἐστήριζον τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸ παράθυρον· μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι τοῦ ἀστέρους θν παρηκολούθουν ἠλαττοῦτο ἡ λάμψις, καὶ ὅτι ὁ οὐρανὸς ἀνεπισιθίτως ὑπελευκαίνεται.

Ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζε! Μακρόθεν ἐψαλλον πετεινοί.

Ἠγέρθη, καὶ βαίνων ἀκροποδητὶ, ἐπῆγα ν' ἀνοιξῶ τὸ παράθυρον. Δύσκολον ἦτον νὰ τὸ ἐμποδίσω νὰ τρύξη. Ἄλλ' ἀνοίγων αὐτὸ βαθυηδὸν, καὶ πρὸ πάντων βραδέως, τὸ κατῴρωσα.

Τὶ εὐτυχία ὅτι ἡ φυλακὴ αὕτη εἶχε μετασκευασθῆ ἐκ παλαιᾶς τινος προσαγαίου αἰθούσης, καὶ ὅτι τὴν ἀσφάλειαν τῶν πεφυλακισμένων ἡγγυῶντο αἱ σιδηραὶ κιγκλίδες· διότι, ἂν τὸ παράθυρόν μου δὲν ἠνοιγέτο, δὲν θὰ ἠδύναμην ν' ἀποκριθῶ εἰς τὸν Ματτία τὴν κλησιν. Ἄλλὰ τὸ πᾶν δὲν ἦτον ν' ἀνοιξῶ τὸ παράθυρον· διότι ἔμενον ἀκόμη αἱ σιδηραὶ κιγκλίδες, ἔμενον οἱ παχεῖς τοῖχοι, καὶ τῆς θύρας τὰ σιδηρὰ πέταλα. Ἀφροσύνη ἐπομένως ἦτον νὰ ἐλπίζω ἀπελευθέρωσιν, καὶ ὅμως τὴν ἠλπίζον.

Τὰ ἄστρα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὠχρίασαν, καὶ εἰς τὴν πρωϊνὴν δρόσον ἐβρίγθησα. Δὲν ἐμακρύνθη ὅμως τοῦ παραθύρου, ἀλλ' ἰστάμην ἐκεῖ, ὄρθιος, ἀκούων, βλέπων, χωρὶς νὰ ἤξεύρω τί πρόκειται νὰ ἰδῶ ἢ ν' ἀκούσω.

Μέγα λευκὸν κάλυμμα ἠπλώθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐπὶ γῆς τ' ἀντικείμενα ἤρχισαν λαμβάνοντα μορφὰς σχεδὸν διακεκριμένας. Ἴδου τὰ χαράγματα αἱ εἶπεν ὁ Ματτίας. Ἠκροάσθη λουπὸν κρατῶν τὴν ἀναπνοήν μου, ἀλλ' ἤκουον μόνον τῆς καρδίας μου τοὺς παλμούς εἰς τὸ στήθος μου.

Τέλος μοὶ ἐφάνη ὅτι ἤκουσα ὡς ζέσματα εἰς τὸν τοῖχον· ἐπειδὴ ὅμως πρὶν οὐδένα κρότον βηματικῶν εἶχον ἀκούσει, ἐνόμισα ὅτι ἠπατήθη. Οὐχ ἦττον ἔδωκα προσοχήν, καὶ τὰ ζέσματα ἐξηκολούθουν. Τότε διὰ μιᾶς εἶδον κεφαλὴν ὑψουμένην ὑπερᾶνω τοῦ τοίχου· ἀλλὰ δὲν ἦτον ἡ τοῦ Ματτίας. Ἄν καὶ ἦτον σκότος ἀκόμη, ἀνεγνώρισα τὸν Βόβ.

Με εἶδε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὰς κιγκλίδας ἔχοντα κεκολλημένον τὸ πρόσωπον.

Διὰ τοῦ δακτύλου μοὶ ἔνευσε σιωπῆν, καὶ ἔπειτα διὰ τῆς χειρὸς προσέθηκεν ἄλλο σχῆμα, δηλοῦν, ὡς μοὶ ἐφάνη, ὅτι ἔπρεπε νὰ μακρυνθῶ τοῦ παραθύρου. Καίτοι δὲ μὴ ἐνοῶν, ὑπήκουσα. Τότε εἰς τὴν ἄλλην του χεῖρα εἶδον ὅτι ἐκράτει μακρὸν σωλῆνα, λαμπρὸν, ὡς ἂν ἦτον ὑάλινος· ἔφερε δ' αὐτὸν εἰς τὸ στόμα του, καὶ ἀμέσως ἤκουσα φύσημα, καὶ μικρὰ λευκὴ σφαῖρα, διαπτάσα διὰ τοῦ ἀέρος, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου. Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμήν ἡ κεφαλὴ τοῦ Βόβ ἐγίνεν ἀφανῆς ὀπίσω τοῦ τοίχου, καὶ ἄλλο πλῆον δὲν ἤκουσα.

Ἐβρίσθη δ' εὐθὺς πρὸς τὸ σφαιρίδιον, καὶ εὖρον ὅτι συνέκειτο ἐκ λεπτοῦ χαρτίου τετυλιγμένου περὶξ τεμαχίου μολύβδου. Μοὶ ἐφάνη δ' ὅτι γράμματα ὑπῆρχον εἰς αὐτὸ τὸ χαρτίον, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς ἀρκετὸν διὰ νὰ τ' ἀναγνώσω. Ἐπρεπε νὰ περιμεῖνω νὰ ἐξημερώσῃ.

Μετὰ προφυλάξεων ἔκλεισα πάλιν τὸ παράθυρον, καὶ εὐθὺς ἐβρίσθη εἰς τὴν κλίνην μου πάλιν, σφίγγων τὴν σφαῖραν τοῦ χαρτίου εἰς τὴν παλάμην μου.

Βραδέως, βραδύτατα διὰ τὴν ἀνυπομονησίαν μου, ἡ αὐγὴ ἐκίτρινισε, καὶ τέλος ῥοδόχρουν φῶς ἐξετάθη ἐπὶ τῶν τοίχων μου. Τότε ἐξετύλιξα τὸ χαρτίον καὶ ἀνέγνων.

«Αὐριον τὸ ἐσπέρας θὰ μετακομισθῆς εἰς τὴν ἐπαρχικὴν φυλακὴν. Θὰ ὁδοιπορήσῃς διὰ σιδηροδρόμου, εἰς ἄμαξαν δευτέρας τάξεως, μεθ' ἐνὸς ἀστυνομοφύλακος. Λάβε θέσιν πλησίον τῆς θύρας δι' ἧς θέλεις εἰσελθεῖ. Μετὰ ὁδοιπορίαν τεσσαράκοντα πέντε λεπτῶν ἀφ' οὗ κινήσῃς, —μέτρα καλῶς, — ἡ πορεία θὰ γίνῃ βραδυτέρα, διότι ὑπάρχει ἐκεῖ σταυροδρόμιον. Τότε ἀνοιξὸν τὴν θύραν, καὶ πῆδησον θαρραλέως. Λάβε καλῶς τὰ μέτρα σου, ἀνοιξὸν τοὺς βραχίονας, καὶ κατόρθωσον νὰ πέσῃς εἰς τοὺς πόδας σου. Ἄμα πατήσῃς εἰς τὴν γῆν, ἀνάβα τὸ ὕψωμα ἀριστερῶς. Ἐκεῖ θὰ εἴμεθα ἔχοντες ἄμαξαν καὶ καλὸν ἵππον, νὰ σ' ἀρπάσωμεν. Μετὰ δύο ἡμέρας θὰ εἴμεθα εἰς τὴν Γαλλίαν. Θάρρος καὶ ἐλπίζε. Πῆδησον μακρὰν, καὶ ἰδὲ νὰ πέσῃς εἰς τοὺς πόδας σου».

Ἐσώθη! Δὲν θὰ ὑπάγω εἰς τὸ κακουργιδεῖον! Δὲν θὰ ἰδῶ τί ἐκεῖ γίνεται!

Τὸν καλὸν Ματτίαν! Τὸν καλὸν Βόβ! διότι, ἤμην βέβαιος, ἐκεῖνος τόσον γενναίως ἐβοήθει τὸν Ματτίαν. Ὁ Ματτίας μόνος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ ὅλον αὐτὸν τὸν συνδυασμόν.

Καὶ ἀνέγνων πάλιν τὸ γραμματίον. «Τεσσαράκοντα πέντε λεπτὰ ἀφ' οὗ κινήσωμεν. Τὸ ὕψωμα ἀριστερῶς. Νὰ πέσω εἰς τοὺς πόδας». Ἐνοεῖται ὅτι θὰ ἐπῆδων θαρραλέως, καὶ ἂν ἐκινδύνευον νὰ φονευθῶ. Καλῆτερον ν' ἀποθάνω παρὰ νὰ καταδικασθῶ ὡς κλέπτης.

Ἦ! Πόσον καλῶς ὅλα ἐσυνδυάσθησαν!

«Μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὴν Γαλλίαν!»

Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς μου μοὶ ἐπῆλθε καὶ θλιβερά τις ἰδέα. Ἄλλ' ὁ Κάπης; Ταχέως ὅμως τὴν ἀπεμάκρυνα. Δὲν ἦτον δυνατὸν ὁ Ματτίας νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν Κάπην. Ἄν εὔρε τρόπον διὰ τὴν δραπετεύσιν μου, εὔρε βεβαίως καὶ διὰ τὴν τοῦ Κάπην.

Δις καὶ τρεῖς ἀκόμη ἀνέγνων τὸ γραμματίον, ἔπειτα δὲ τὸ ἐμάσησα καὶ τὸ κατέπια. Ἦδη πλῆον ἐδυνάμην ἠσύχως νὰ κοιμηθῶ, ὅπου καὶ ἔπραξα τόσον ἐντελῶς, ὥστε ἐξύπνησα μόνον ὅτε ὁ δεσμοφύλαξ μοὶ ἔφερε νὰ φάγω.

Ὁ καιρὸς προῆλθεν ἀρκετὰ ταχέως, καὶ τὴν ἐπαύριον, μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἀστυνομοφύλαξ

πρόσχε. Ἐγὼ δ' ἐν τούτοις θὰ μετασχηματίσω τὴν ἄμαξαν, ὅπως μὴ γνωρισθῆ ὅπου διέρχεται.

Τὸ ὄχημα τοῦτο ἦτον ἀμάξιον ἔχον θόλον ἐκ λευκοῦ ὑφάσματος, στηριζομένου εἰς ξύλινα ἡμικύκλια. Ταῦτα κατεβίβασεν ἐντὸς εἰς τὴν ἄμαξαν, τὸ δὲ ὄφρασμα τὸ ἐδίπλωσεν εἰς τέσσαρα, καὶ μ' εἶπε νὰ κρυφθῶ ὑπ' αὐτό. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸν Ματτίαν νὰ κρυφθῆ καὶ αὐτὸς ὁμοίως, καὶ οὕτω μετεμορφώθῃ ἐντελῶς τὸ ἀμάξιον οὔτε κάλυμμα ἔχον, οὔτε τρεῖς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἓνα μόνον. Ἄν κατεδιωκόμεθα, τὰ γνωρίσματα ἡμῶν, ἃ θὰ ἐδίδον ὅσοι θὰ μᾶς ἔβλεπον διερχομένους, θὰ ἐματαίουν τὰς ἐρεῦνας.

— Ποῦ ὑπάγωμεν; ἠρώτησα τὸν Ματτίαν, ὅταν ἠπλώθη πλησίον μου.

— Εἰς Λιττελάμπτων, λιμενίσκον, ὅπου ὁ Βόβ ἔχει ἀδελφόν. Αὐτὸς εἶναι πλοίαρχος μικροῦ πλοίου ἀπερχομένου εἰς Γαλλίαν, εἰς Ἴσιγνὺ τῆς Νορμανδίας, ὅπου φορτῶναι αὐγά καὶ βούτυρον. Ἄν σωθῶμεν, — καὶ θὰ σωθῶμεν, — εἰς τὸν Βόβ θὰ τὸ ὀφείλωμεν. Αὐτὸς ἔπραξε τὰ πάντα. Τί θὰ ἐδυνάμην διὰ σὲ ὁ πτωχὸς ἐγώ; Ὁ Βόβ συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον, νὰ σοὶ στείλῃ τὸ γραμματίον μου διὰ τοῦ σωλῆνος, καὶ ἔπεισε τοὺς συντρόφους του νὰ μᾶς δανείσουν αὐτὸ τὸ ζῶον. Αὐτὸς θὰ μᾶς δώσῃ καὶ πλοῖον νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν Γαλλίαν· διότι ἐνοεῖς ὅτι, ἂν ἤθελες νὰ πλεύσῃς δι' ἀτμοκινήτου, ἀμέσως θὰ ἐκρατεῖσο. Βλέπεις ὅτι χρήσιμον πρᾶγμα εἶναι οἱ φίλοι.

— Καὶ τὸν Κάπην, τίς εἶχε τὴν ἰδέαν νὰ τὸν φέρῃ;

— Ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Βόβ ἐσοπίσθη νὰ τὸν βιάψῃ κίτρινον ὅπως μὴ γνωρισθῆ. Τὸν ἐκλέψαμεν ἀπὸ τοῦ ἀστυνομοφύλακος Ζερὺ, τοῦ νοήμονος Ζερὺ, ὡς ἔλεγεν ὁ δικαστῆς, ὅστις ὅμως δὲν ἐνόησεν ὅτι ὁ Κάπης ἐπέταξεν. Ἀληθῆς ὅμως εἶναι ὅτι ἅμα ὁ Κάπης μ' ἐλύρισε, ἔπραξεν αὐτὸς τὸ πᾶν. Ἐπειτα δὲ καὶ ὁ Βόβ γνωρίζει ὅλα τὰ τεχνάσματα τῶν κλεπτῶν τῶν κυναρίων.

— Καὶ ὁ ποῦς σου;

— Ἰατρὸύθη, ἢ περίπου. Οὔτε εἶχον καιρὸν νὰ σκεφθῶ περὶ αὐτοῦ.

Αἱ ὁδοὶ τῆς Ἀγγλίας δὲν εἶναι ἀνοικταὶ ὡς αἱ τῆς Γαλλίας. Εἰς διάφορα μέρη δοκῶς τὰς φράττει, καὶ ὁ ἐκεῖ διερχόμενος πρέπει νὰ πληρώθῃ. Ὅταν ἐφθάνομεν εἰς ἓνα τῶν φραγμῶν τούτων, ὁ Βόβ μᾶς ἔλεγε νὰ σιωπῶμεν καὶ νὰ μὴ κινώμεθα, καὶ οἱ φύλακες ἐκεῖ ἔβλεπον ἀμάξιον ἔχον μόνον τὸν ἠνίοχον του. Τοῖς ἔλεγε δ' ὁ Βόβ τινας ἀστεῖσμούς καὶ διήρχετο.

Ὁ ἵπποδρομίου γελωτοποιὸς, ἱκανώτατος ὢν εἰς τὰς μεταμορφώσεις, εἶχε λάβει τὸ σχῆμα καλοῦ χωρικοῦ γεωπόνου, καὶ οἱ προσεχέτεροι γνώριμοί του θὰ τῷ ὠμίλου χωρὶς νὰ ἠξεύρουν τίς εἶναι.

Ἐπροχωροῦμεν ταχέως, διότι γενναῖος ἦτον ὁ

ἵππος καὶ καλὸς ἀμαξηλάτης ὁ Βόβ. Ἀνάγκη ὅμως ὑπῆρχε νὰ ἰστάμεθα ἐνίοτε διὰ ν' ἀναπαύηται καὶ νὰ τρώγῃ ὁ ἵππος. Εἰς ξενοδοχεῖον ὅμως δὲν ἐρεῖναμεν, ἀλλ' εἰς τὸ δάσος, ὅπου ὁ Βόβ ἔλυσε τὸν ἵππον, καὶ τῷ ἐπέρασεν εἰς τὸν λαμῶν σάκκον κριθῆς ὃν ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀμάξης. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον νύξ σκοτεινὴ, φόβος δὲν ὑπῆρχε νὰ μὴ ἀνακαλυφθῶμεν.

Τότε ἠδυνήθην νὰ συνομιλήσω μετὰ τοῦ Βόβ, καὶ πλήρης συγκινήσεως νὰ τῷ εἰπῶ τινὰς λέξεις εὐγνωμοσύνης. Ἀλλὰ δὲν μ' ἀφῆκε νὰ τῷ ἐκφράσω ὅ,τι εἶχον εἰς τὴν καρδίαν.

— Μὲ ὑπεχρέωσες, εἶπε, σφίγγων μοι τὴν χεῖρα· σήμερον ἐγὼ σὲ ὑποχρῶ. Ἐκαστος τὴν ἀράδα του. Ἐπειτα εἶσαι ἀδελφὸς τοῦ Ματτίαν, καὶ διὰ παιδίον καλὸν ὡς τὸν Ματτίαν πολλὰ πρᾶγματα γίνονται.

Τὸν ἠρώτησα ἂν ἤμεθα ἀκόμη μακρὰν τοῦ Λιττελάμπτων, καὶ μ' εἶπεν ὅτι ἀπέχει ἀκόμη ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας, καὶ πρέπει νὰ σπεύσωμεν, διότι τὸ πλοῖον τοῦ ἀδελφοῦ του ἀπέπλεε πᾶν σάββατον εἰς Ἴσιγνὺ, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἄμπωτις ἦτον ἐνωρίς. Ἦτον δ' ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη παρασκευὴ.

ἠπλώθημεν λοιπὸν πάλιν εἰς τὰ ἄχυρα ὑπὸ τὸ πανίον, καὶ ὁ ἵππος ἐξεύχθη καὶ ἐκίνησε ταχυβατῶν.

— Φοβεῖσαι; μ' ἠρώτησεν ὁ Ματτίαν.

— Ναι καὶ ὄχι. Φοβοῦμαι πολὺ μὴ συλληφθῶ καὶ πάλιν· ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν θὰ συλληφθῶ. Ὅστις ὅμως φεύγει δὲν ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι ἔνοχος; Τοῦτο πρὸ πάντων μὲ βασανίζει. Τί νὰ εἰπῶ πρὸς ὑπεράσπισίν μου;

— Τὸ ἐσκέφθημεν τοῦτο· ἀλλ' ὁ Βόβ ἐνόμισεν ὅτι πρὸ παντὸς ἀνάγκη ἦτον νὰ μὴ καθήσῃ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ καουργιδικεῖου. Εἶναι λυπηρότατον νὰ καθήσῃ τις ἐκεῖ, καὶ ἂν ἀθωοθῆ. Ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐτόλμησα νὰ εἰπῶ, διότι ἀκλόνητον ἔχων τὴν ἰδέαν ὅτι ἔπρεπε νὰ σὲ φέρω εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐφοβούμην μὴ ἡ ἰδέα αὕτη μοὶ γίνῃ κακὴ σύμβουλος.

— Καλῶς ἔπραξας, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν συμβῆ, πρὸς σᾶς θὰ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην.

— Τίποτε δὲν θὰ συμβῆ· ἔσο ἡσυχος. Εἰς τὸν σταθμὸν ὁ φύλαξ σου θὰ κατέθεσε τὴν ἐκθεσίον του· ἀλλ' ὅσῳ νὰ ὀργανισθῶσιν αἱ ἐρευναι, θὰ παρέλθῃ καιρὸς, καὶ ἡμεῖς ἐν τούτοις εἰς τὰ τέσσαρα! Ἐπειτα δὲν ἠξεύρουν ὅτι θ' ἀποπλεύσωμεν ἐκ Λιττελάμπτων.

Βέβαιον ἦτον ὅτι ἂν δὲν παρηκολουθούμεθα, εἶχομεν πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐπιβιασθῶμεν εἰς τὸ πλοῖον ἀνενοχλήτως. Ἀλλὰ δὲν εἶχον, ὡς ὁ Ματτίαν, τὴν πεποιθήσιν ὅτι εἰς τὸν σταθμὸν ὁ φύλαξ ἔχρονοτρίβησε πρὶν μᾶς καταδιώξῃ. Οὗτος ἦτον ὁ κίνδυνος, καὶ ἐδύνατο νὰ εἶναι μέγας.

Ἐν τούτοις ὁ ἵππος, ὑπὸ τοῦ Βόβ παροτρυνόμενος, ἐξηκολούθει καλπάζων ἐπὶ τῆς ἐρήμου ὁδοῦ, σπᾶμῶς δ' ἐνίοτε ἀπηντῶμεθα μετὰ τινων